

Óravázlat

Tantárgy:	Erkölcstan
Évfolyam:	7-8.
Tematikai egység:	Egyén és közösség
Az óra témája:	Becsület és lelkiismeret
Az óra célja és feladata:	A becsület (becsületesség) fogalma, szerepe, jelentősége társadalmi értékelése Különbségtétel a becsületes és a becsületlen cselekedetek között. A lelkiismeret, lelkiismeret-furdalás fogalmának, szerepének pontosítása. Ismerkedés a cserkész törvényekkel, más szabályrendszerekkel. Viselkedési normák, szabályok szerepe. Az önismeret fejlesztése, valamint az autonóm gondolkodás és cselekvés iránti igény felkeltése, megerősítése.
Kapcsolódási pontok:	Magyar nyelv és irodalom, Biológia egészségtan
Módszerek:	Szemléltetés, megbeszélés, magyarázat, házi feladat
Munkaformák:	Frontális, csoportos, egyéni munkaforma
Felhasznált eszközök és irodalom:	Ezópusz meséje: Merkúr és a favágó Cserkészfotó, Cserkész törvények Mohás Livia-féle szabályrendszer BÁNHEGYI Ferenc – HARMATOS Áronné - MOLNÁR Katalin: Etika 53-55. oldal Apáczai Kiadó, 2003., BÀNHEGYI Ferenc: Tanári kézikönyv Ember- és Társadalomismeret, Etika Tankönyvhöz 32-33. oldal Apáczai Kiadó, 2003.

Az óra menete

I. Ráhangolódás

Bevezető történet, Ezópusz: Merkúr és a favágó története tanári felolvasással. (Melléklet 1.)

Mi áll a történet középpontjában?

A becsületről, tanári közlés. (Melléklet 2.)

Szemléltetés, megbeszélés, frontális munkaforma 5'

II. Ismeretbővítés

1. Kérdések:

Mit jelent ma a becsület szó?

Te milyen embert neveznél becsületesnek?

Milyen viszonyban van a becsületesség és

- a felelősségérzet,
- az igazmondás,
- a tulajdon tisztelete,

- az igazságosság?

Érdemes-e ma becsületesnek lenni? Számtalan példát látunk arra, hogy mindenkin átgázolva, hazug módon, becsületlenül „boldogulnak”, gazdagodnak meg emberek.

Mi lehet a becsületes ember jutalma?

Megbeszélés, frontális munkaforma 5'

2. Szituációs gyakorlat

Mit tennél a következő helyzetben? Hazafelé tartasz az iskolából, az idő nagyon szép. Jólesik egy kis séta, így némi kerülőt téve betérsz a játszótérre, letelepedsz egy pacira. Kicsit odébb tőled a gyerekek vidáman hintáznak, homokoznak, távolabb egy kismama kocsiban alvó kicsinye mellett egy regény olvasásába mélyed. Egyszer csak a lábad előtt, a fűben meglátsz egy pénztárcát. Körbenézel, kié lehet - nem figyel rád senki. Fölveszed, belenézel. Ezreseket és egy tízezrest is látsz a pénztárcában.

Csoportokat alkotva többféle helyzetet eljátszanak a szituáció megoldására, majd ezek megbeszélése.

Szerepjáték, megbeszélés, csoportos, frontális munkaforma 7'

3. A lelkiismeretről (Melléklet 3.)

„A lelkiismeret, az a készség, hogy valaki bűnösnek érezze magát, már a tett előtt fennáll(t).”
(SENECA)

Volt már lelkiismeret-furdalásod?

Mi okozta?

Hogy estél túl rajta?

Szemléltetés, megbeszélés, frontális munkaforma 5'

4. Mire mozgósítanak a cserkésztvények? (Melléklet 4.)

Ismerted őket?

Melyik igaz rád?

Foglald össze tömören, hogy Mohás Livia szabályrendszerét! (Melléklet 5.)

Mondjatok példákat a fenti pontokban megfogalmazott szabályokra!

Hasonlítsd a cserkésztvényekkel!

Szemléltetés, megbeszélés, frontális munkaforma 8'

5. Vita a becsületről

Igaz-e, hogy

- az adott szó megtartása is becsület dolga?
- a becsület többet jelent, mint az igazmondás?

- nem mindenki becsületes, aki annak látszik?
- a megbízható ember egyben becsületes is?
- a külső alapján megállapítható az emberről, hogy becsületes?
- az ember lehet részben becsületes, részben becsstelen?
- aki megsérti a másik ember becsületét, az nem becsületes?

Mondjanak további példákat!

Megbeszélés, frontális munkaforma 7'

III. Összefoglalás

Lássuk még egyszer! Miről beszélgettünk a mai órán?

A diákok értékelése az órai aktivitásuk tekintetében.

Megbeszélés, frontális munkaforma 6'

IV. Házi feladat kijelölése

Bűn vagy sem?

Mindenki döntse el, hogy a felsorolt cselekedetek bűnnek számítanak, vagy nem!

- Jegy nélkül utazni villamoson, buszon,
- mozgássérült embert kicsúfolni,
- facsemetét letörni,
- az iskola folyosóján talált pénzt eltenni,
- 18 éven felülieknek szóló filmet megnézni,
- gazdátlan kutyát hazavinni,
- tanárt háta mögött gúnynevével emlegetni,
- temetőbe menet, parkból virágot letépni, s azt sírra tenni.
- házak falára grafittizni,
- ellógni otthonról egy megbeszélte munka elvégzése előtt.

Megbeszélés, frontális munkaforma 2'

Melléklet

Melléklet 1.

Ezópusz meséje: Merkúr és a favágó

A becsületes favágó az erdőben élt családjával. Egész nap keményen dolgozott és vágta a fát éles és erős fejszéjével. Egy nap egy gyors sodrású és mély folyó mellett sétált, kezében a fejszével. Hirtelen megcsúszott, és a fejsze beleesett a vízbe.

- Segítség! - kiáltotta a favágó. - A víz túl mély és nem kaphatom vissza a fejszemet. Anélkül pedig nem tudok dolgozni, és éhen fogunk halni.

Merkúr, az ősi istenek egyike meghallotta a favágó panaszát. Leszállt a földre és alámerült a mély vízbe, majd egy tiszta aranyból álló fejszével jött fel.

- Ez nem az én fejszém - mondta a becsületes favágó, és nem akarta elfogadni a fejszét az istentől.

Merkúr ismét alábukott a víz mélyére. Ekkor egy ezüst fejszével tért vissza. A becsületes favágó ismét megrázta a fejét.

- Ez sem az én fejszém - mondta. - Nem vehetem el azt, ami nem az enyém.

Merkúr harmadszor is leszállt a folyó mélyére. Amikor visszatért, a favágó öreg és viharvert fejszét tartotta a kezében.

- Ez az enyém! - kiáltotta a favágó, és az arca sugárzott az örömtől.

Merkúr annyira elcsodálkozott a favágó becsületességén, hogy jutalmul odaadta neki az arany és az ezüst fejszét.

Egy másik favágó meghallotta, mi történt. Odament a folyóhoz, ahol az előző favágó járt, és beledobta a fejszét a vízbe. Aztán hangosan elkezdett jajgatni.

- Ó, Merkúr, kérlek, segíts nekem! - kiáltotta.

Az isten alászállt, lemerült a vízbe, és visszatért az aranyból készült fejszével.

- Ez az enyém! - hazudta a favágó és elvette az arany fejszét.

Merkúr azzal büntette meg, hogy eltüntette az arany fejszét. A favágó egyetlen fejszéje így a víz mélyén maradt, ahol mindenki láthatta, de senki nem érte el.

Melléklet 2.

A becsület többet ér minden földi gazdagságnál. A becsület az ember egyik legfőbb értéke, amely párosul a jó hírnévvel és tisztességgel. A becsületesség megbízhatóvá, hitelessé teszi az egyént mások előtt.

A becsület a jó hírnév „ruhája”, azt rágalommal bemocskolni nem szabad!

A becsület magaviseletünk legtágabban értelmezhető jellemvonása, mert beletartoznak az igazmondás, a pontosság, a lelkiismeretesség, vagyis mindazok a tulajdonságok, amelyek szükségesek ahhoz, hogy gondolataink, szavaink, tetteink összhangban legyenek egymással.

Melléklet 3.

A lelkiismeret

A becsületesség igazi lelki motorja a lelkiismeret. Ha ez jól működik, akkor az ember nagy valószínűséggel becsületesen éli az életét. A lelkiismeret a léleknek az a működőképessége, amellyel az ember meg tudja ítélni az elkövetett tett (vagy éppen elmulasztott cselekedet) jó vagy rossz voltát. Megszólal bennünk egy belső hang: hallgass mindig a „kiszívóra”!

Melléklet 4.

Mire mozgósítanak a cserkész törvények?

Az elemi erkölcsi normáknak különösen nagy szerepük jut az ifjúság jellemének formálásában. Ezek az erkölcsi normák példás egyszerűséggel fogalmazódtak meg a Ba-DEN-POWELL alapította cserkészmozgalom tíz törvényében.

- Egyeneslelkűség és feltétlen igazmondás;
- A kötelességek hű teljesítése;
- Segítőkézség;
- A testvériség szelleme;
- Gyengédség másokkal, szigorúság önmagunkkal szemben;
- A természet szeretete;
- Jó lélekkel és készséggel való engedelmesség a feljebbvalóknak;
- Meggondoltsággal társult vidámság;
- Takarékoság;
- Testi és lelki tisztaság.

Melléklet 5.

Mohás Livia a következő szabályrendszer betartásától várja, hogy kapcsolataink emberségesebbé váljanak:

- Az embereket nem te érdekel, hanem önmaguk. Mutass őszinte érdeklődést irántuk!
- Hallgass figyelmesen a másikat, és ösztönözd arra, hogy önmagáról beszéljen...
- De azonnal vedd le róla tekintetedet, amikor „hibázott”, amikor „incidens” történt...
- Ha butaságot mondott, és épp mentegetőzük, engedd, hogy megmentse a látszatot, sőt, ebben segíts neki!

- Mutass megbecsülést a véleménye iránt!
- Ha nem tudsz vele egyetérteni, akkor a kritikát óvatosan alkalmazd, azaz nagy tapintattal.
- Ha a véleményét akarod megváltoztatni, késztesd „igen”-re az első mondatoknál. Ezzel közös területre léptek, s így talán könnyebb lesz.
- Ha tévedtél, vagy te mondtál butaságot, akkor nyugodtan valld be, de ezt méltósággal tedd, és ne alázatoskodj!
- Kerüld, hogy arcodon a „fenyegetés” vagy a „gyilkos gúny” megjelenjen!
- A másik szemszögéből nézd a dolgokat! Próbáld ennek alapján megfogalmazni azt, amit te igaznak tartasz!
- Ne légy irigy, hivatkozz arra, amit ő mondott!
- Minden ember sóvárog az elismerésre. Ha őszintén el tudod ismerni valamely nézetét vagy jellemvonását, akkor elégítsd ki ezt a sóvárgást!